

VALORI DE PATRIMONIU

Lăcrămioara Chihăia: Ediții Eminescu din biblioteca lui G. Ibrăileanu

Ediții Eminescu din biblioteca lui G. Ibrăileanu

de Lăcrămioara CHIHAIA

Abstract: The paper clears up the value of the literature book like a museal exhibit. When books from personal collections – after the death of their possessors – reached the shelves of a public library they had already become objects of investigation. This work presents a book from Ibrăileanu's personal collections found in our library, so far unknown and unstudied.

(Eminescu; Poezii complete; Ibrăileanu; note manuscrise; patrimoniu)

Temperament romantic, G.Ibrăileanu găsește în lirica lui Eminescu “expresia nuanței sufletului” său. Pentru istoricul literar și profesorul de la Iași, Eminescu a fost, cu rare excepții, principala valoare estetică de referință și de analiză critică.

În fondurile bibliotecei noastre există câteva ediții ale operei lui Eminescu care provin din biblioteca lui Ibrăileanu, ajunse aici prin intermediul lui Gh.Agavriloaie, ginerele său. Cu predilecție, ne vom opri asupra uneia, care a servit criticului și istoricului literar drept exemplar de lucru pentru studiile dedicate poeziilor lui Eminescu și probabil pentru alcătuirea edițiilor proprii de Poezii Eminescu, prima apărută în 1930, cealaltă, cu ilustrații de A.Brătescu-Voinești, în 1941 (deși era gata din 1929).

Avem în față ediția a II-a **Poezii complete**, cu o prefață de A.D.Xenopol, apărută la Editura Librăriei Frații Șaraga din Iași în 1894, care, spre deosebire de ediția din 1893, are în plus 37 de pagini. Intrucât paginile nu sînt numerotate (din cauza frontispiciilor), Ibrăileanu le-a numerotat cu creionul, facilitînd consultarea. În stilul său caracteristic, care ne este cunoscut din bogata arhivă Ibrăileanu, aflată la Biblioteca Centrală Universitară “M.Eminescu”, notele marginale sînt făcute cu creion negru sau colorat (roșu, albastru) și arareori cu cerneală neagră. Însemnări sînt și pe foile forțaț (idei formulate ulterior în studiul **Eminescu – note asupra versului** (*Viața Românească*, nr. 9-10, sept.-oct. 1929, p. 333-369). Citind cuprinsul ediției, asistăm la o grupare a poeziilor (notațiile lui Ibrăileanu: “romantism”, “regret”, “gelozie”, “pictură”). Studiului citat mai sus, criticul i-a adăugat 3 anexe. Interesantă pentru noi este ultima, “Mai am un singur dor” este o compilație (ibidem, p. 364-371) unde se oprește și asupra traducerii poeziilor lui Eminescu în italiană de Ramiro Ortiz (**Poesie**, Firenze, 1927), de asemenea volum care provine din biblioteca personală Ibrăileanu, avînd doar cîteva observații de lectură, notate cu creion negru.

VALORI DE PATRIMONIU

Lăcrămioara Chihaia: Ediții Eminescu din biblioteca lui G. Ibrăileanu
--

Revenind la ediția apărută la Editura Librăriei Frații Șaraga din Iași, Ibrăileanu a ales-o pentru că aceasta înlocuiește criteriul selectiv eminescian (din ediția Maiorescu) cu cel cronologic. Avem informații că profesorul deținea în bogata bibliotecă și edițiile Surtu, Adamescu, Bogdan-Duică, Lovinescu (1), ele fiind pe larg analizate în articolele **Edițiile poeziilor lui Eminescu (I-IV)**, apărute în Viața Românească în 1927, 1928, 1929 (2).

Din cele 100 de poezii cuprinse în ediția 1894, doar la 12 nu există nici o însemnare (3). În rest, abundă corelațiile între poezii, analize de versuri, citate din Ludwig Tieck sau Fr. Schlegel. Ca să subliniem importanța acestor notițe, ne-am oprit la poezia *Pe lângă plopii fără soț*. Însemnările de pe margine se regăsesc dezvoltate în studiul *Pe lângă plopii fără soț – considerații tehnice* publicat în Viața Românească, nr. 10, oct. 1920, p. 591-597; de fapt ele pot fi privite ca un plan schematic aflat la baza studiului.

Astfel, notațiile de la prima strofă (“de ce?”, “concret Toma Alimoș”) se regăsesc în prima notă de subsol a articolului. Strofa “Căci te iubeam cu ochi păgîni...” este analizată pe larg în studiul amintit; notațiile sporadice din volumul de versuri: “puterea unei rase”, “puterea pasiunii”, “pasionat, un sentimental”, “așa e amorul!” devin: “<Te iubeam cu ochi păgîni > dă minunat înfățișarea teribilă a amorului – pasiune, caracterul lui elementar, ceea ce are el refractar culturii și civilizației, a amorului sexual, identic și însuși de-a lungul vremii, din caverne pînă azi. Iar aceste cuvinte i le spune femeii cu o superbă mîndrie masculină. Și încă cu o mai superbă mîndrie îi spune că acești ochi păgîni îi i-au lăsat lui <din bătrîni, părinții din părinți>, că a iubit-o nu numai cu iubirea unui singur om, ci cu patima acumulată a tuturor generațiilor înaintașe, cu puterea unei rase întregi”. Ultimele 3 strofe beneficiază doar de cîte un singur cuvînt: “imaginea!” (pentru versurile ”Că cu tristețe capul tău / Se-ntoarce în zadar”); “unică” (pentru “le sameni tuturor la umblet și la port”) și “Scurtu!” (idee pe care o regăsim în a patra notă de subsol în studiu). Toate acestea devin o analiză încheiată: “<căci azi le sameni tuturor la umblet și la port> - conține o admirabilă observație. Cînd o iubea, ea era un exemplar unic. (...) Și tot ce ținea de ea era unic, chiar și haina”. Și continuă în articol încă jumătate de pagină cu analiza ultimei strofe.

Putem conchide că volumul acesta demonstrează încă o dată modul în care lucra Ibrăileanu, pe text, idee pe care, de altfel, a susținut-o cu ardoare.

Din punct de vedere al bibliotecarului, păstrător de valori, volumul este incontestabil un obiect de patrimoniu, pentru că este una dintre primele ediții Eminescu, importanța fiindu-i sporită de însemnările marginale ale posesorului, mentorul Vieții Românești.

Note

1. v. Dosar Fond Ibrăileanu, vol. 1(A-L), p. 120-122 (fond intern).
2. Există ediția Murnu (1929) care provine tot din biblioteca lui Ibrăileanu (doar cu cîteva sublinieri cu creion roșu).
3. Poeziile fără însemnări sînt: *Inger de pază, Peste vîrfuri, Diana, La mijloc de codru des, Din noaptea..., Pe un album, Intre paseri, Fragment, Rugăciune, La Baudiuș, Serenadă, Inger și demon*.